

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА навчальної дисципліни «ДОГОВІРНЕ ПРАВО»

з підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право <i>(код і назва)</i>
Спеціальність	081 Право <i>(код і назва)</i>
Освітньо-професійна програма	Право <i>(назва)</i>

Полтава 2023 рік

Укладач програми:

Олег КУЛЬЧІЙ – кандидат юридичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі

Рецензенти програми:

Сергій КОРОЄД – д. ю. н., професор, професор кафедри права Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»;

Кристина РЕЗВОРОВИЧ – д. ю. н., доцент, завідувачка кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Програма навчальної дисципліни «Договірне право» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства, протокол засідання кафедри від 29 серпня 2023 р. № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

 Олег КУЛЬЧІЙ

Анотація навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Договірне право» є важливою складовою програми підготовки правників. Це пояснюється важливою роллю, яку відіграє договірне регулювання суспільних відносин, значенням договору як юридичного факту, що породжує цивільно-правові та господарські зобов'язання, як універсального регулятора господарських зв'язків. Викладання дисципліни «Договірне право» викликано необхідністю набуття системи правових знань, невід'ємно пов'язаних із професійною юридичною діяльністю. Вивчення дисципліни сприятиме розвитку творчих навиків щодо правового забезпечення економічних процесів, визначення відповідності дій господарюючих суб'єктів та фізичних осіб вимогам чинного законодавства, яке регламентує порядок укладання, виконання та припинення господарських договорів та цивільно-правових договорів.

Предметом навчальної дисципліни «Договірне право» є система норм, що врегульовують діяльність учасників договірних відносин, зокрема, суб'єктів господарювання, система нормативних актів, що містять відповідні норми та регулюють порядок укладення, виконання, зміни та розірвання окремих видів договорів.

Метою викладання навчальної дисципліни «Договірне право» є розкриття найважливіших категорій і конструкцій договірного права та законодавства у цій сфері, основних тенденцій його розвитку і застосування судами (господарськими) та іншими правозастосовними органами норм чинного законодавства щодо укладання зміни, виконання договорів. Вивчення договірного права має на меті набуття студентами навичок роботи з нормативним матеріалом, уміння вирішувати конкретні правові ситуації, які виникають у сфері договірних відносин на базі національного та міжнародного законодавства. Також студенти мають здійснювати аналіз правозастосовної практики, судових рішень та рішень органів державної влади в частині регулювання договірних відносин.

Annotation of educational discipline

The study of the discipline "Contract law" is an important part of the training program for lawyers. This is due to the important role played by the contractual regulation of social relations, the value of the contract as a legal fact that generates civil and economic obligations, as a universal regulator of economic relations. The teaching of the discipline "Contract law" is caused by the need to obtain a system of legal knowledge inherently related to professional legal activity. The study of the discipline will contribute to the development of creative skills regarding the legal support of economic processes, determining the conformity of the actions of business entities and individ-

uals to the requirements of the current legislation governing the conclusion, performance and termination of economic contracts and civil law contracts.

The subject matter of the discipline "Contract law" is the system of rules governing the activities of participants in contractual relations, in particular business entities, the system of normative acts containing the relevant rules and governing the conclusion, performance, modification and termination of certain types of contracts.

The purpose of teaching the discipline "Contract law" is to reveal the most important categories and constructions of contract law and legislation in this area, the main trends of its development and application by courts (economic) and other law enforcement agencies of the norms of current legislation on the conclusion of amendments and execution of contracts. The study of contract law is aimed at acquiring by students skills of work with regulatory material, the ability to solve specific legal situations arising in the field of contract relations at the base of the law. Students are also required to analyze law enforcement practice, court decisions and decisions of public authorities in terms of regulation of contractual relations.

Zusammenfassung der Ausbildungsdisziplin

Das Studium des Fachs "Vertragsrecht" ist ein wichtiger Bestandteil der Ausbildung von Juristen. Dies ist auf die wichtige Rolle zurückzuführen, die die vertragliche Regelung der sozialen Beziehungen spielt, sowie auf die Bedeutung des Vertrags als Rechtstatbestand, der zivilrechtliche und wirtschaftliche Verpflichtungen begründet, und als universelle Regelung der wirtschaftlichen Beziehungen. Der Unterricht in der Disziplin "Vertragsrecht" ist durch die Notwendigkeit bedingt, ein System von Rechtskenntnissen zu erwerben, das mit der juristischen Berufstätigkeit in Zusammenhang steht. Das Studium der Disziplin trägt zur Entwicklung kreativer Fähigkeiten in Bezug auf die rechtliche Begleitung wirtschaftlicher Prozesse bei, indem es die Konformität der Handlungen von Unternehmen und Privatpersonen mit den Anforderungen der geltenden Rechtsvorschriften für den Abschluss, die Erfüllung und die Beendigung wirtschaftlicher Verträge und zivilrechtlicher Verträge feststellt.

Gegenstand des Studienfachs "Vertragsrecht" ist das System der Regeln für die Tätigkeit der Teilnehmer an vertraglichen Beziehungen, insbesondere der Wirtschaftssubjekte, das System der Vorschriften, die die entsprechenden Regeln enthalten und den Abschluss, die Erfüllung, die Änderung und die Beendigung bestimmter Arten von Verträgen regeln.

Das Ziel des Unterrichts im Fach Vertragsrecht ist es, die wichtigsten Kategorien und Konstruktionen des Vertragsrechts und der Gesetzgebung in diesem Bereich, die Haupttendenzen seiner Entwicklung und die Anwendung der Normen der geltenden Gesetzgebung über den Abschluss, die Änderung und die Durchsetzung von Verträgen durch die Gerichte (Handelsgerichte)

und andere Strafverfolgungsbehörden zu vermitteln. Das Studium des Vertragsrechts zielt darauf ab, den Studenten die Fähigkeit zu vermitteln, mit den Regelungsmaterialien zu arbeiten, die Fähigkeit, spezifische rechtliche Situationen, die im Bereich der vertraglichen Beziehungen entstehen, auf der Grundlage des Gesetzes zu lösen. Die Studierenden sollen auch die Rechtsdurchsetzungspraxis, gerichtliche Entscheidungen und Entscheidungen staatlicher Behörden in Bezug auf die Regelung von Vertragsbeziehungen analysieren.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Договірне право» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Право підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 року № 644.

Вивчення навчальної дисципліни «Договірне право» є важливою складовою програми підготовки правників. Це пояснюється важливою роллю, яку відіграє договірне регулювання суспільних відносин, значенням договору як юридичного факту, що породжує цивільно-правові та господарські зобов'язання, як універсального регулятора господарських зв'язків. Викладання дисципліни «Договірне право» викликано необхідністю набуття системи правових знань, невід'ємно пов'язаних із професійною юридичною діяльністю. Вивчення дисципліни сприятиме розвитку творчих навиків щодо правового забезпечення економічних процесів, визначення відповідності дій господарюючих суб'єктів та фізичних осіб вимогам чинного законодавства, яке регламентує порядок укладання, виконання та припинення господарських договорів та цивільно-правових договорів.

Предметом навчальної дисципліни «Договірне право» є система норм, що врегульовують діяльність учасників договірних відносин, зокрема, суб'єктів господарювання, система нормативних актів, що містять відповідні норми та регулюють порядок укладення, виконання, зміни та розірвання окремих видів договорів.

Метою викладання навчальної дисципліни «Договірне право» є розкриття найважливіших категорій і конструкцій договірного права та законодавства у цій сфері, основних тенденцій його розвитку і застосування судами (господарськими) та іншими правозастосовними органами норм чинного законодавства щодо укладання зміни, виконання договорів. Вивчення договірного права має на меті набуття студентами навичок роботи з нормативним матеріалом, уміння вирішувати конкретні правові ситуації, які виникають у сфері договірних відносин на базі національного та міжнародного законодавства. Також студенти мають здійснювати аналіз правозастосовної практики, судових рішень та рішень органів державної влади в частині регулювання договірних відносин.

Навчальна дисципліна «Договірне право» може розглядатися як спецкурс, який дозволяє комплексно поглибити компетентності здобувачів у сфері договірного регулювання суспільних відносин, які попередньо але дещо розрізнено формувалися у ході опанування

обов'язкових (Цивільне право, Господарське право, Право інтелектуальної власності, Міжнародне приватне право, Інформаційне право тощо) та, можливо, вибіркових освітніх компонентів освітньо-професійної програми. З огляду на це підхід до включення цієї навчальної дисципліни саме до блоків вибіркових дисциплін є виправданим та відповідає практиці більшості правничих шкіл України. Однак зустрічається й альтернативний підхід, який полягає у виокремленні Договірному права як частини навчальної дисципліни «Цивільне право», що викладається упродовж окремого семестру (зазвичай на 2 чи 3 курсі)¹.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 2);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 4);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 8);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК 10);

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК 7);
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК 11);
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності (СК 13);
- здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування (СК 15).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5);

¹ Наприклад: Право (Law): Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право / Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». С. 18. URL: <http://surl.li/qhmwx>

- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6);
- самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9);
- вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології (РН 10);
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20);
- готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях (РН 21);

Навчальна дисципліна є **вибірковою** у відповідності до навчального плану.

Форма підсумкового контролю знань – **екзамен**.

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Загальні положення щодо регулювання договірних відносин

Тема 1. Поняття та загальна характеристика договірного права в Україні.

Публічно-правові та приватноправові відносини в сфері підприємництва. Поняття та предмет договірного права. Метод і принципи договірного права та їхнє закріплення в чинному законодавстві. Свобода договору та випадки її обмеження. Система договірного права та характеристика його основних інститутів (складових).

Джерела договірного права. Нормативно-правові акти та їхні види. Аналогія закону та аналогія права. Договір та акти державних органів.

Тема 2. Поняття та загальна характеристика договору. Договір у сфері господарської діяльності.

Поняття зобов'язання й договору, співвідношення зобов'язання й договору за Цивільним та Господарським кодексами України. Поняття підприємницького (господарського) договору та функції договору в підприємницькій (господарській) діяльності.

Класифікація договорів у сфері підприємницької діяльності: за суб'єктним складом, метою укладення тощо. Попередній договір. Форма підприємницького договору та наслідки недотримання форми договору в господарських відносинах.

Тема 3. Порядок укладення, зміни та припинення договору.

Порядок укладення договорів. Пропозиція (оферта) та її види. Умови дійсності оферти.

Порядок укладання господарських договорів. Конкурентні способи укладення господарських договорів.

Правове регулювання публічних закупівель товарів робіт та послуг. Комерційні торги та публічні закупівлі в системі ProZorro. Електронні торговельні майданчики. Підстави та порядок оскарження у процедурі публічних закупівель.

Особливості здійснення публічних закупівель в умовах правового режиму воєнного стану.

Підстави та наслідки визнання договорів недійсними й неукладеними.

Підстави та порядок внесення змін до договору. Порядок та підстави розірвання договору за законодавством України.

Тема 4. Виконання договірних зобов'язань.

Поняття виконання договірних зобов'язань та порядок виконання умов договору. Вимоги виконання господарського зобов'язання щодо

суб'єкта, часу, місця, способу. Заміна осіб у договірному зобов'язанні: відступлення права вимоги та переведення боргу. Випадки обмеження заміни осіб у договірному зобов'язанні.

Підстави та порядок припинення договірних зобов'язань: виконання зобов'язань, за домовленістю сторін, неможливістю виконання, смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи тощо.

Тема 5. Способи забезпечення виконання договірних зобов'язань.

Загальна характеристика способів забезпечення виконання договірних зобов'язань у сфері підприємництва (неустойка, порука, гарантія, застава та притримання майна боржника, довірча власність). Підстави виникнення правових засобів забезпечувального характеру.

Господарсько-правові способи забезпечення виконання договірних зобов'язань: правова робота, засоби позитивного та негативного стимулювання.

Тема 6. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань.

Відповідальність за порушення договірних зобов'язань у сфері підприємництва за Господарським та Цивільним кодексами України. Підстави та умови відповідальності за порушення умов договору.

Збитки та їхні складові. Співвідношення збитків та неустойки.

Порядок розрахунку та стягнення неустойки в разі порушення умов договору.

Тема 7. Захист прав учасників договірних відносин.

Способи захисту прав та інтересів учасників договірних відносин. Самозахист прав сторін договору. Оперативно-господарські санкції.

Юрисдикційні способи захисту прав учасників договірних відносин.

Нотаріальний захист прав учасників договірних відносин.

Судовий захист прав сторін договору.

Модуль 2. Особливості правового регулювання окремих видів цивільно-правових та господарсько-правових договорів

Тема 8. Договори про передачу майна у власність.

Загальна характеристика договору купівлі-продажу та його види.

Загальна характеристика договору роздрібною купівлі-продажу. Порядок здійснення торговельною діяльністю та правове регулювання її здійснення. Правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення правил торговельної діяльності та правил торговельного обслугову-

вання. Законодавство про захист прав споживачів: загальна характеристика. Права споживача за договором роздрібної купівлі-продажу та їх захист.

Поняття та ознаки оптової купівлі-продажу. Суб'єкти оптової торгівлі, їхні права та обов'язки. Предмет договору оптової купівлі-продажу. Договір поставки, сторони та істотні умови. Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів «ІНКОТЕРМС». Договір контрактації.

Поняття та значення товарних бірж, порядок їх створення та функціонування. Учасники біржової торгівлі. Порядок установаження прав біржової торгівлі.

Договір міни: поняття та особливості. Договір безоплатної передачі (дарування). Приватизація державного та комунального майна в Україні. Суб'єкти приватизації та порядок визначення способу приватизації майна в Україні (аукціон, тендер тощо). Особливості укладання договору купівлі-продажу в процесі приватизації та його зміст.

Порядок закупівлі товарів, робіт та послуг за державні кошти. Правове регулювання публічних закупівель. Відповідальність за порушення порядку закупівель.

Загальна характеристика договору дарування та його види. Права та обов'язки сторін за договором дарування.

Договір довічного утримання. Договір ренти.

Тема 9. Договори про передачу майна в користування.

Поняття та зміст договору найму (оренди). Загальна характеристика прав та обов'язків сторін за договором оренди. Предмет договору оренди. Порядок визначення розміру орендної плати та порядок внесення плати за користування орендованим майном. Особливості використання предмета оренди, зміна порядку використання орендованого майна. Порядок передачі майна в суборенду. Підстави для відмови від договору оренди та розірвання договору оренди. Особливості оренди державного та комунального майна.

Види договорів найму (оренди).

Поняття договору прокату та особливості правового регулювання. Особливості оренди державного й комунального майна. Суб'єкти та предмет договору оренди державного й комунального майна. Порядок укладання договору оренди державного та комунального майна. Правові наслідки припинення або розірвання договору оренди державного та комунального майна.

Договір оренди земельної ділянки: поняття, ознаки, предмет та зміст. Форма договору оренди земельної ділянки. Порядок укладення договору оренди земельної ділянки. Особливості укладення договору оренди земельної ділянки державної та комунальної власності. Орендна плата за договором оренди земельної ділянки.

Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Найм (оренда) транспортного засобу. Договір найму (оренди) житла.

Договір лізингу, істотні умови договору лізингу та його види. Особливості фінансового лізингу. Концесійний договір: поняття, сторони, істотні умови та їхні види.

Поняття, загальна характеристика та особливості договору позики.

Тема 10. Договори про виконання робіт.

Поняття та види договорів про виконання робіт. Загальна характеристика договору підряду. Зміна та розірвання договору підряду. Порядок і строки пред'явлення позовів у разі виявлення недоліків виконаних робіт. Відповідальність за договором підряду.

Особливості договору підряду на капітальне будівництво. Правовий статус генерального замовника, підрядника й субпідрядника. Істотні умови договору будівельного підряду. Строки в договорі підряду (загальні та проміжні), наслідки порушення строків виконання робіт. Поняття кошторису та його види. Особливість передавання результатів робіт та порядок оформлення акта прийому-передавання в договорі будівельного підряду. Ризик випадкового знищення або пошкодження майна при виконанні будівельних робіт.

Особливості договору підряду на проектні та пошукові роботи. Об'єкт та предмет договору. Виконання, передання та прийняття, оплата робіт за договором.

Договір побутового підряду: поняття та правове регулювання, загальна характеристика. Права та обов'язки сторін за договором побутового підряду.

Тема 11. Договори про надання юридичних послуг.

Поняття та ознаки договору про надання послуг.

Поняття та зміст договору доручення. Права та обов'язки сторін за договором доручення. Припинення зобов'язань за договором доручення.

Агентські відносини у сфері господарювання, сторони та предмет агентського договору.

Особливості договору комісії за законодавством України. Правовий статус комітента та комісіонера, їхні права та обов'язки. Умови договору комісії та підстави для відступу від умов договору комісії при його виконанні.

Договір консигнації та його особливості.

Тема 12. Договори про надання фактичних послуг.

Договір зберігання, його істотні умови та форма. Сторони в договорі зберігання. Форма договору зберігання. Строк і ціна в договорі

зберігання. Відповідальність за порушення умов договору зберігання. Спеціальні види зберігання: зберігання на товарному складі; зберігання речей у готелі; зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту; зберігання речей у ломбарді; зберігання речей у банку; зберігання речей у гардеробі організації; зберігання речей, що є предметом спору; зберігання транспортних засобів.

Договір охорона майна.

Транспортні договори та їхні види. Система та види перевезення вантажів, їхнє правове регулювання. Поняття та види договору перевезення вантажів. Загальна характеристика сторін за договором перевезення вантажів. Істотні умови договору перевезення вантажів. Перевізні документи та їхні види. Відповідальність за порушення умов договору перевезення вантажів.

Договір перевезення пасажирів і багажу. Права та обов'язки сторін за договором перевезення пасажирів та багажу. Договір транспортної експедиції, сторони та істотні умови. Порядок виконання договору перевезення.

Договір страхування. Правове регулювання страхової діяльності у сфері підприємництва. Види договору страхування.

Договір управління майном.

Тема 13. Правове регулювання кредитно-розрахункових відносин.

Загальна характеристика законодавства щодо правового регулювання розрахункових відносин.

Поняття та загальна характеристика договору позики. Істотні умови договору позики. Новація у відносинах позики. Відповідальність за порушення договору позики. Договір позики та кредитний договір. Поняття та істотні умови кредитного договору. Співвідношення понять «кредит» та «кредитний договір». Сторони кредитного договору, поняття фінансової установи та їхні види. Права та обов'язки сторін кредитного договору. Способи забезпечення виконання кредитних зобов'язань.

Правова природа договору банківського рахунку. Сторони за договором банківського рахунку, їхні права та обов'язки. Види рахунків та порядок відкриття рахунків банками України суб'єктам господарювання. Підстави та наслідки розірвання договору банківського рахунку.

Банківський вклад та його види. Права та обов'язки сторін за договором банківського вкладу. Відповідальність за порушення умов договору.

Правове регулювання безготівкових розрахунків у підприємницькій діяльності за законодавством України. Особливості розрахунків із

застосуванням різних видів платіжних інструкцій, чеків, акредитивів та інкасовими дорученнями.

Поняття готівкових розрахунків та порядок їх здійснення. Обмеження готівкових розрахунків за участю суб'єктів господарювання.

Тема 14. Зобов'язання про спільну діяльність. Договори про створення юридичної особи.

Договори про спільну діяльність. Склад майна й порядок здійснення внесків учасниками спільної діяльності. Особливості управління спільною діяльністю. Публічно-правове регулювання договорів щодо спільної діяльності. Поняття договору простого товариства.

Засновницький договір про створення юридичної особи. Форма та зміст договору про створення юридичної особи. Права й обов'язки сторін за засновницьким договором.

Тема 15. Правове регулювання договірних відносин у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Правове регулювання договірних відносин, ускладнених іноземним елементом. Порядок визначення права, що застосовується до регулювання змісту, форми та порядку укладення договорів з іноземним елементом.

Поняття та ознаки зовнішньоекономічного договору. Правовий статус суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їхні види (резиденти та нерезиденти тощо). Порядок укладання, зміни та розірвання зовнішньоекономічного договору. Види зовнішньоекономічних договорів та особливості їх застосування в Україні. Порядок застосування міжнародних договорів (конвенцій) при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності. Захист прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30 (23.07.96). Ст. 141. (Зі змінами і доповненнями від 8.12.2004 р.).
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.
4. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. *Голос України*. 2001. 20 листопада. С. 3-12.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 12 липня 1984 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51 (додаток). Ст. 1122.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26 (29.06.2001). Ст. 131.
7. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28.
8. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 400.
9. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.
10. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. 24 листопада. № 47. Ст. 642.
11. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 6 липня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 28 (11.07.95). Ст. 205.
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 30 (23.07.91). Ст. 379. (У редакції від 01.12.2005 р. згідно з ЗУ № 3161-IV).
13. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 377.
14. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. 19 вересня. № 38. Ст. 313.
15. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. 21 червня. № 25. Ст. 198.

16. Про оренду державного та комунального майна: Закон України № 157-IX від 3 жовтня 2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 4. Ст. 25.

17. Про оренду землі: Закон України в редакції Закону № 1211-IV від 2 жовтня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. 5 березня. № 10. Ст. 102.

18. Про публічні закупівлі: Закон України № 922-VIII від 25 грудня 2015 року *Відомості Верховної Ради України*. 2016. 26 лютого. № 9. Ст. 89.

19. Про стандартизацію: Закон України № 1315-VII від 5 червня 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 31. Ст. 1058.

20. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. у редакції ЗУ № 2745-III від 4 жовтня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. 15 лютого. № 7. Ст. 50.

21. Про товарні біржі: Закон України № 1956-XII від 10 грудня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 139.

22. Про третейські суди: Закон України № 1701-IV від 11 травня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. 27 серпня. № 35. Ст. 412.

23. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст. 68.

24. Про ціни і ціноутворення: Закон України № 5007-VI від 21 червня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 19-20. Ст. 190.

25. Про затвердження Типового договору оренди землі: Постанова Кабінету Міністрів України № 220 від 3 березня 2004 р. *Урядовий кур'єр*. 2004. 17 березня. № 50.

26. Інструкція про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за якістю : затверджена Постановою Держарбітражу при Раді Міністрів СРСР № II-7 від 25 квітня 1966 р. *Податки та бухгалтерський облік*. 2006. № 75.

27. Інструкція про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за кількістю : затверджена Постановою Держарбітражу при Раді Міністрів СРСР № II-6 від 15 червня 1965 р. *Податки та бухгалтерський облік*. 2006. № 75.

Основні рекомендовані джерела інформації:

28. Боднар Т.В. Договірні зобов'язання в цивільному праві: (Заг. положення): Навч. посіб. К. : Юстініан, 2007. 280 с.

29. Вавженчук С. Я. Договірне право : підручник : у 2 т. Т. 1. Харків : Право, 2022 632 с.

30. Договірне право України : навч. посібник для підготовки до іспитів / упоряд. І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. К. : Центр учб. л-ри, 2016. 192 с.

31. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / [Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.]; за ред. О.В. Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2008. 896 с.

32. Договірне право України. Особлива частина : Навчальний посібник для студентів вузів / ред. О.В. Дзера. К. : Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.

33. Кульчій О.О. Договірне право : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу / О.О. Кульчій. Полтава : ПУЕТ, 2014. 217 с.

34. Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності: навч. посібник / В.В. Луць. 2 е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2008. 576 с.

35. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: Підручник / [С.С. Бичкова, І.А. Бірюков, В.І. Бобрик та ін.]; За заг. ред. С.С. Бичкової. (2 е вид., змін. та допов.). К. : КНТ, 2008. 498 с.

36. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / за ред. Р. Б. Шишки. К. : Ліра-К, 2015. 1024 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

37. Андрієнко В. В. Договір форфейтингу: особливості укладання. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Вип. 1. С. 17-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2021_1_6

38. Бабаджанян Г. Договір купівлі-продажу товарів: загальні обмеження саморегулювання. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 1. С. 54–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2021_1_8

39. Беяневич О. А. Про види джерел господарського договірною права. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2005. № 10. С. 46-55.

40. Білоус Ж. Проблеми визнання господарських договорів недійсними. *Юридична Україна*. 2004. № 11. С. 31-40.

41. Василенко В. Договір автотранспортного перевезення вантажів / В. Василенко. *Баланс*. 2013. № 100. С. 43-48.

42. Венецька М. В. Строки виконання договірною зобов'язання: проблеми правозастосування. *Правова держава*. 2021. Вип. 32. С. 330-340. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2021_32_37

43. Глоба А. О. Форс-мажор та особливості його застосування суб'єктами господарювання в договірних зобов'язаннях на період воєнного стану в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 5. С. 10-13.

44. Гриняк А. Б., Гриняк О. Б. Договірні підстави виникнення права власності на житло. *Вісник Національної академії правових наук*

України. 2021. Т. 28, № 1. С. 221-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2021_28_1_14

45. Гусь А. В. До питання цифровізації договірнього права. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. Вип. 6. С. 104-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dnchpu_2021_6_18

46. Дворкін Р. Договір на передпродажну підготовку продукції/товарів: юридичний аспект. *Все про бухгалтерський облік*. 2014. 19 берез. (№ 25). С. 40-41.

47. Дзюбенко О. Л. Договір про сурогатне материнство: правова природа, суб'єктний склад та істотні умови. *Dictum factum*. 2021. № 1. С. 34-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2021_1_7

48. Димінська О. Ю. Перспективи гармонізації договірнього права ЄС. *Право.ua*. 2017. № 3. С. 132-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravo_2017_3_24.

49. Дишкантюк Ю. І. Договір як форма надання сервісних послуг у сфері господарювання. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 71-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2021_1_14

50. Дмитрієва Ю. Визначення поняття «договору простого товариства» та його правова кваліфікація. *Право України*. 2007. № 9. С. 96-100.

51. Довгерт А. Договір у міжнародному приватному праві. *Право України*. 2012. № 9. С. 226-235.

52. Договірне право: Конспект лекцій / [І.В. Жилінкова В.І. Борисова, І.В. Спасибо-Фатєєва та ін.]; за ред. І.В. Жилінкової, В.І. Борисової. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2008. 116 с.

53. Євстігнєєв А. Істотні умови договору за Цивільним та Господарським кодексами: порівняльний аспект. *Юридичний журнал*. 2006. № 1. С. 22-23.

54. Єгоричева О. Договір роздрібної купівлі- продажу як підстава виникнення у покупця статусу споживача. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 3. С. 28-32.

55. Єфімов О. Господарський та цивільно-правовий договори у підприємницькій діяльності. *Аудитор України*. 2009. № 9/10. С. 59-63.

56. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності у сфері інформаційних технологій. *Право України*. 2018. № 1. С. 137-145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2018_1_14

57. Зайцев О. Л. Договір про публічні закупівлі з погляду приватного права. *Право і Безпека*. 2021. № 1. С. 139-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2021_1_21

58. Зеліско А. Засновницький договір: уніфікація застосування договірної конструкції при створенні юридичних осіб корпоративного типу. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 10. С. 3-6.

59. Ільницький Ю. Договір транспортного експедирування: суть, форма, умови. *Все про бухгалтерський облік*. 2012. 29 жовт. (№ 99). С. 35-40.
60. Ільницький Ю. Договір франчайзингу : суть, переваги, недоліки. *Все про бухгалтерський облік*. 31/10/2011. № 100. С. 47-52.
61. Ільницький Ю. Ліцензійний договір: суть, умови й застосування. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. 10 серп. (№ 73). С. 10-13.
62. Кантерман О. Договір підряду на виконання робіт. *Баланс*. 2013. № 100. С. 25-30.
63. Кармаза О. Договір найму житла та договір оренди житла: їх співвідношення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С. 18-23.
64. Клейменова С. До питання про систему договорів лізингу. *Вісник прокуратури*. 2006. № 8. С. 62-66.
65. Коломієць Н. Становлення господарського зобов'язання як правової категорії. *Право України*. 2006. № 4. С. 48-52.
66. Кравчук В. Правові наслідки недійсності договорів про відчуження часток в статутному капіталі товариства. *Юридична Україна*. 2007. № 10. С. 36-42.
67. Кузнецова Н. Договір у механізмі регулювання цивільно-правових відносин. *Право України*. 2012. № 9. С. 12-18.
68. Кулик Ю. Зовнішньоекономічний договір як основа ЗЕД. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. 15 лип. (№ 65). С. 50-51.
69. Кучеренко О. М. Договір комерційної концесії: питання понятійно-категоріального апарату. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 69-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2022_1_13
70. Мілаш В. Нові підходи до визначення договору в господарському праві. *Право України*. 2007. № 9. С. 31-36.
71. Мілаш В. С. Про підстави недійсності підприємницького комерційного договору. *Вісник господарського судочинства*. 2006. № 2. С. 194-204.
72. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України : [В 4 т.] / А.Г. Ярема, В.Я. Карабань, В.В. Кривенко, В.Г. Ротань; Акад. суддів України. К. : А.С.К.; Севастополь: Ін-т юрид. дослідж., ... – Т. 3: Договірні зобов'язання. Недоговірні зобов'язання. Спадкове право. 2006. 927 с.
73. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. 3-є вид., перероб. і допов. Т. 2: / [О.О. Кот, Т.В. Бондар, С.І. Шимон та ін.]. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1087 с.
74. Никифорак В. М., Процьків Н. М. Договір про відступлення права вимоги чи факторинг: проблеми кваліфікації та визнання право-

чину недійсним. *Право і суспільство*. 2021. № 2. С. 25-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2021_2_6

75. Никончук Н. С., Коробцова Н. В. Відшкодування моральної шкоди у договірних зобов'язаннях: аналіз правозастосовної практики. *Молодий вчений*. 2021. № 4(1). С. 102-105. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2021_4\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2021_4(1)_24)

76. Пашков В. Проблеми визначення учасників господарсько-договірних відносин у галузі охорони здоров'я. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 5. С. 34-38.

77. Погрібний С. Судова правотворчість та договір у цивільному праві України: взаємний вплив – характер і співвідношення. *Право України*. 2016. № 10. С. 81-94.

78. Подоляк С. А. Неукладений господарський договір: проблеми та шляхи подолання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2011. Вип. 54. С. 334-340.

79. Регурецька О. Попередній договір та протокол про наміри у підприємницькій діяльності. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Сер. Юридичні науки*. 2016. № 6. С. 52-61.

80. Свіржський Б. Договір оренди (найму) автомобіля: особливості, форма, витрати. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. 27 листоп. (№ 109). С. 24-27.

81. Севрюкова І. Ф. Проблеми визначення та характеристики договірних підстав обмеження та обтяження права власності на нерухоме майно. *Правова держава*. 2021. Вип. 32. С. 341-348. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2021_32_38

82. Серебрякова Ю. Підстави визнання договору оренди нерухомості неукладеним: господарсько-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 2. С. 92-94.

83. Сидоров Я.О. Підстави та особливості припинення договору комерційної концесії. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2007. № 9. С. 98-106.

84. Сисуєв С. Ю. До проблеми визначення поняття «господарський договір». *Юриспруденція: теорія і практика*. 2006. № 8. С. 49-52.

85. Січко Д. С. Суб'єктивний склад договору фінансового лізингу. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2005. № 2. С. 180-184.

86. Слободенюк В. А. Постачання природного газу. Особливості договірної регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2021. Вип. 65. С. 133-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_65_26

87. Слободська І. А., Ткаченко В. В. Smart contract: інновація договірної права чи вигадка цифрового середовища. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2021. № 4. С. 137-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2021_4_21

88. Тараба Н. Поняття договору міжнародного фінансового лізингу. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 2. С. 11-14.

89. Томчишен С.В. Визнання договору неукладеним за Цивільним та Господарським кодексами України. *Вісник господарського судочинства*. 2006. № 4. С. 178-188.

90. Трегубова О. Договір оренди нерухомості: від укладення до виконання. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. 27 листоп. (№ 109). С. 12-17.

91. Уварова О. Реклама товару із «чужою» торговою маркою: чи обов'язковий субліцензійний договір. *Все про бухгалтерський облік*. 2014. 2 черв. (№ 51). С. 10-11.

92. Федорчук Д. Забезпечення виконання зобов'язань у підприємницькій діяльності. *Юридична газета*. 2006. 28 вересня. № 18. С. 14.

93. Фесенко В. Договір довічного утримання: загальна характеристика, підстави, порядок та правові наслідки розірвання. *Праця і зарплата*. 2010. № 37. С. 22.

94. Хорошенко О. В., Голдзіцька О. К. Медіація в договірних відносинах. *Право і суспільство*. 2022. № 1. С. 83-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2022_1_14

95. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч. : У двох томах / За заг. ред. Я. М. Шевченко. Т. 2. Особлива частина. К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. 408 с.

96. Чабан О. Зміст інвестиційного договору (контракту). *Юридична Україна*. 2007. № 12. С. 44-48.

97. Черешнюк В. Відшкодування збитків як форма відповідальності за порушення господарського договору. *Юридична Україна*. 2006. № 9. С. 65-70.

98. Черешнюк В. Укладення попереднього господарського договору та його правові наслідки. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 1. С. 22-25.

99. Черешнюк В. Штрафні санкції за порушення господарських договорів. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 7. С. 83-87.

100. Чернявська Г. Договір зберігання продукції: правові аспекти. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. 23 верес. (№ 87). С. 10-12.

101. Чернявська Г. Договір мерчандайзингу: суть, сторони, умови. *Все про бухгалтерський облік*. 2016. 29 лют. (№ 20). С. 14-16.

102. Чуйко Л. Господарський договір про передачу (перехід) майнових прав на земельну ділянку. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 6. С. 43-46.

103. Шабанов Р. І., Ждан М. Д. Договір фінансового лізингу в системі господарсько-правових договорів: новели українського законодавства. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. "Право"*. 2021. Вип. 33. С. 23-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_pravo_2021_33_5

104. Шахбазян К. С. Договірно-правове регулювання збереження результатів наукових досліджень у конфіденційності та використання такої інформації при проведенні досліджень і розробок: досвід ЄС та країн. *Інформація і право*. 2021. № 4. С. 202-213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2021_4_24

105. Щербина В. С., Боднар Т. В. Державний контракт (договір) у сфері оборонних закупівель. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 79-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2021_1_15

106. Ясна О. Дистриб'юторський договір: поняття, правова природа, нюанси. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. 25 берез. (№ 28). С. 15-18.